

עטרת שלום

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בגשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים

פרשת וירא

בס"ד, עש"ק פרשת וירא
י"ז חשוון תשע"ג – שנה ד' גליון קמ"א

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
6:05	5:26	4:13	6:01	5:27
7:06	6:32	5:20	6:56	6:24
5:09				

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם נָא מִצְאֵתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹד מֵעַל עֲבָדֶךָ.

יִקַּח נָא מַעֲט מִיָּם וְרַחֲצֵנוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הַעֵץ (יח-ג-ד).

הפסוק שמע' ישראל' הוי"ה' אלהינו' הוי"ה' אחד', לרמוז שזכה ליחודא עלאה.

'מעט מים' מבואר בכ"מ בכתבי מרן האריז"ל (שער הכוונות דרושי סדר שבת ד"א, ובדרושי ליל שבת ד"א ועוד) שהמים הם בגי' הט' יודי"ן של כל הד' הוי"ת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ורחצו רגליכם רג"ל בגי' הוי"ה אהי"ה במילוי יודי"ן כידוע מכוונת חנוכה (שער הכוונות ד"א. ופע"ח פ"ד ועוד), לרמוז שאברהם אבינו השיג מדריגת יחודאה עלאה שהוא יחוד הוי"ה אהי"ה.

והשענו אותיות השורש שע"ן נוטריקון ש"ע נ'הורין, שנמשכים מיחוד הוי"ה אהי"ה, כמבואר בארוכה בעץ חיים (שער א"א פרק יד) עיי"ש, 'תחת העץ' ע"י שתיקן אאע"ה חלקו בחטא עה"ד כמבואר בזה"ק (ח"ג קיא:) שכל אחד מהאבות הקדושים תיקנו חלק של חטא אדה"ר עיי"ש.

וזהו כוונת רש"י 'תחת העץ' תחת האילן. היינו שע"י שתיקן חלקו בחטא עין הדעת, עיי"ז נעשה תחת האילן, היחוד של הוי"ה אדני' מספר איל"ן, ועיי"ז עלה למדרגת יחודא עלאה והבן.

(רעוא דרעוין תשס"ז לפ"ק)

אורחין שהוא בינה בחינת יחודא עלאה, מקבלת פני השכינה שהוא במלכות בחינת יחודא תתאה.

וזהו כוונת התורה ויאמר אדני' בחינת מלכות יחודא תתאה, א"ם נא' בגי' יחוד הוי"ה אדני' שהוא יחודא תתאה. והיחוד הזה יהיה ע"י המשכת 'חן' בגי' או"ן היינו אורות האוון, ל'בעיניך' לתיקון בחינת אורות וכלים שיצאו מעיניים דא"ק שבהם הייתה כל שבירת הכלים וקלקול האורות, וע"י המשכת אורות דאוון דא"ק נתקנו כולה, ועיי"ז יהיה היחוד הוי"ה אדני' יחודא תתאה בחינת זו"ן שבהם הוא כל השבירה והתיקון, כמבואר בארוכה בכתבי מרן האריז"ל. וכל זה תיקן אברהם אבינו את חלקו ושרשו בכל הנ"ל.

וע"ז היה בקשת אברהם אבינו שאע"פ שעכשיו הוא עלה למדרגת יחודא עלאה שהוא הכנסת אורחין, מ"מ א"ל נא תעבד מעל עבדך היינו כי כתב אא"ז הגה"ק קוה"ק רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרגא זלה"ה זי"ע בספה"ק היכל הברכה (דף קטו ע"ב) ש'תעבד מעל עבדך' בגי' שם שקוצי"ת שהוא במלכות בחינת יחודא תתאה עיי"ש. היינו שביקש שישאר ג"כ במדרגת יחודא תתאה בלי שום השתנות,

וזהו יקח' בגי' עה"א השורש ק"כ, שהוא מספר של הס"ת של

צריך להבין הלא בשכינתו יתברך אי אפשר לומר כך, שהרי מלא כל הארץ כבודו, ולית אתר פנוי מיניה, והיאך יאמר אל נא תעבד דמשמע ששם כביכול אינו מקום כבודו וזה אינו.

ועוד צריך להבין שרש"י פירש, ד"א קודש הוא, והיה אומר להקב"ה להמתין לו עד שירוץ ויכניס את האורחים. א"כ למה אמר בשם אדני' ולא בשם הוי"ה, כפי הנגלה אליו כמ"ש וירא אליו הוי"ה'.

אלא הנראה לומר, דהנה למדו מכאן חז"ל במסכת שבת (קכו.) גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני השכינה עיי"ש. וסוד הדבר יש לומר עפ"י מה שמבואר בשם מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע (בעש"ט עה"ת וירא ב"ד) שאור"ח נוטריקון או"ר ח', בחינת בינה שהוא מדה השמינית מתתא לעילא, שמשם מקור כל ההאורות, מקור כל ההשפעות וישועות, מקור כל הברכות, ולכן היה אברהם מדת החסד יומא דכולא יומין, כי אור החסד הולך בכל הספירות, לכן היה אברהם מכניס אור ח' הבינה בכל הספירות, ולכן זכה אברהם לכל התורה על ידי תוספות ה' בשמו, כי הוא עולם הבינה שמשם יוצא התורה עיי"ש.

ועפ"י דבריו הקדושים מובן היטיב כוונת חז"ל שגדולה הכנסת

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עִלָּיו (יח ב)

אפשר לפרש עפ"י מה שאמרו חכמו"ל (גדה נד) שג' שותפים יש באדם, הבורא עולם שהוא הראשון ואביו ואמו. ורוצה השם יתברך כביכול מהאדם שיעשה משני החלקים של אביו ואמו ג"כ קדושים כמו החלק שנתן בו, וזה 'קדשים תהיו' (ויקרא יב ב) שתראה לקדש השני חלקים משלכם שיהיה קדש, 'כי קדוש אני ה' אלהיכם' כי החלק שלי בוודאי קדוש, ולכן צריך שיהיה כל השלושה חלקים בקדושה. וכל זה ידע אברהם אבינו ע"ה שיש בו ג' חלקים, ושצריך לתקן את השני חלקים של אביו ואמו, אבל קודם שנימול לא היה יכול לתקן זה, רק כאשר זכה ומל את עצמו, וזכה לדבר גדול שהבורא עולם עם פמליא של מעלה באו לבקר אותו, וכמו שפירש רש"י לבקר את החולה, אמר רבי חמא בר חנינא, יום שלישי למולתו היה, ובא הקב"ה ושאל לשלומו (בבא מציעא פז), ואז היה יכול אאע"ה לתקן את השני חלקים של אביו ואמו. וזה שאמר וישא עיניו וירא והנה שלושה אנשים נצבים עליו שהשלושה אנשים מרמזים לשלושה חלקים הנ"ל, והבורא עולם ג"כ נקרא איש, כמו שכתוב 'ה' איש מלחמה' (שמות טו ג) לשכר את האוזן, וירא לשון הבנה כמו שפרש"י היינו שהבין שצריך לתקן אותם, וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה שעשה הרבה פעולות טובות כדי לתקן אותם. ויאמר אדני ברש"י הקדוש לגדול שבהם, ומי הגדול שבהם זה הבורא עולם שנקרא גדול, כמו"ש 'גדול ה' ומהולל מאד' (תהלים מח ב). אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך שאמר להבורא עולם שימתין לו עד שאתקן השני חלקים שיהיו ג"כ קדוש, שאאע"ה עשה הכל כדי להביא בקדושה גם את השני החלקים אחרים.

(מעשה שלום מרבתינו שלום מקאמרנא)

וַיֹּאמֶר אֵל נָא אֲחִי תִרְעֵנוּ: (יט ז)

רצה לומר אל נא כשאירע לישראל הקדוש שאינו יכול להתפלל לבקש כראוי ונכון לפני הקב"ה, אז אחי תרענו כלומר, צריך אתה להתחבר עם אחים ורעים, ואז יועיל לך ואת שתבוא בחזרה למדרגה שלך. ('בן בית' מרבתינו אליעזר צבי מקאמרנא)

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֲנֹכִי אֲשַׁבֵּעַ (כא כד)

רצה לומר ידוע היא שמלת אנכי היא התורה הקדושה המתחלת עשרת הדברות, לזה כתיב ויאמר אברהם אנכי כשאני אלמוד בתורה הקדושה כדכתיב (כו ה) 'עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרת מצותי חקתי ותורת' נמצא שאברהם אבינו ע"ה היה לומד בתורה הקדושה, לזה אמר אשבע שהוא לשון שובע, כלומר אין לי שום שובע מאכילה ושתייה, אלא מהתורה הקדושה כשאני לומד או אשבע שבעתי בשמחת לבבי, 'כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' תורה שבעל פה 'יחיה האדם' (דברים ח ג) והבן. ('בן בית' מרבתינו אליעזר צבי מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וַיֹּאמֶר הוֹי"ה אִם אֶמְצָא בְּסֹדֶם חֲמִשִּׁים צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר וְנִשְׂאתִי לְכָל הַמְּקוֹם בְּעִבְרָם (יח כז)

מצינו אצל הקב"ה שאמר לאברהם אבינו במדת חסד, אם אמצא בסודם חמשים צדיקים והרי גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין שם אף צדיק אחד, ולמה לא סילקו תיכף אין שם בסודם אפילו צדיק אחד, אפילו שיהיה צדיק נגד הרשעים שבעיר, ולכן דייק בתוך העיר דהיינו אף שהם רשעים גמורים, אבל נגד רשעת סודם הם צדיקים, וגם זה לא נמצא, ואין שם לא ארבעים ולא שלשים ולא כלום.

אלא שלא נכנס לתוך עומק דבריו, אלא מה ששאל השיב, והמתין עד שסיים דבריו, כל דבור ודבור, ואח"כ השיבו, ונשאתי לכל המקום בעבורם 'לא אשחית' 'לא אעשה בעבור הארבעים' עד 'לא אשחית בעבור העשרה' (שם כח-ל) ולא נכנס לתוך עומק דבריו להשיב לו תיכף ולא נמצא שם עשרה.

וכן ביוצא בזה. ילמד אדם מדה לטובה שלא ישיב לחבירו אלא מה ששואל, ולא יעמיק לסלקו תיכף מכל וכל, עד שלא יהיה לחבירו מה לדבר, וכל זה לענין דברים שבין אדם לחבירו, וכן לענין סודם.

אבל משה רבינו, חוטרא בגולמא רומיה ממי עד צית שמיא (זוה"ק ח"ג ז), כשאמר לו הקב"ה 'ועתה הניחה לך' (שמות לב י) נכנס לעומק דבריו וביטל כל הגזירות רעות, בזכות אברהם יצחק יעקב, כי ע"י בחינת אין עליון, נתבטלין כל הגזירות רעות, עד סוף כל הדורות, כמו שאמר ואם אין מחני נא (שם לב), ומבואר בוודא (תיקו"ז נד): שמסר נפשו על דורו של משיח, שיהיה הגאולה מבחינות רחמים, ויזכו הכל לגאולה, ולא יהי' בבחינת דין, עד שלא ישאר אלא שנים בעיר ואחד ממשפחה (ירמיה ג ד), הרי שביטל הגזירה על ידי אין העליון ונכנס לתוך עומק דברי השם יתברך, עד סוף כל הדורות. (נוצר חסד מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו זי"ע

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עִלָּיו (יח ב)

עיין בספר לקוטי תורה מנרן הארז"ל אלו הם השלושה אנשים מחנה שכינה, העולים עמה לוונו והם שלושה גוונים קשת, שהם ג' גוונים גבורות ממותקות, והם עולים למעלה לקבל הטפה של הזכר. ומפרש רבינו שהשלושה גוונים קשת והם אהבה, יראה, ביטול אין, ועולים עד 'דמות כמראה אדם' (יחזקאל א כו) בחינת תפארת, והם עולים למעלה לקבל האור והשפע והחיות טיפת זכר בחינת ז"א לקבל מאור פנ"י הוי"ה אלהי"ך מספר הברכה"ה ומספר הזכ"ר, באופן שהטפה שלו יורדת למטה אליה, ומפה דנוקבא עולה למעלה, עד שלשה אנשים נצבים כביכול עליו בסוד הכתר שנותנין בראשו עם עמך ישראל, כי האש והעשן של התפלה עולין למעלה ונצבים עליו בסוד הכתר, ובתוך אותו העשן ודביקות ושלחבת יש צורת המתפלל, והן עולין ונעשין כתר, ואז נאמר 'ישא ה' פניו אליך' (במדבר יכו) לראות את הכתר, וצריך לשאת פניו למעלה אל צורת ישראל עם הקדוש, שהן נעשין כתר בראשו כביכול. וסוד מספר והנה שלשה אנשים נצבים עליו הם שבע רועים קדושין אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד כללות כל ישראל, הנחקקין בכתר אלהי הצבאות. (היכל הברכה מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבתינו זי"ע

וַיִּמַל אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנֵוֹ בֶן שְׁמֹנֶת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים: (כא טז)

ששמעו. וכשבא לשם, ראה שאמי הצדיקת צועקת שמושכין הילד ממנה, והנה שהיה דולק נכבה, מיד הדליק האיש ההוא הרבה נרות בלי שיעור. ואמרה אמי שתחיה, שיתן לה הספרים של אאמו"ר וצללה"ה שהוא לומד בהם, והביא כל הספרים, ואמי הניחה אותם סביבות כל גופי, ומיד הלכו החיצונים ממני, ולמחרת היה הברית מילה.

וקודם מילתי, בלילה ליל מוצאי שבת קודש, באו אצלה הרבה חיצונים וקליפות ומשכו אותי מידה. וכשהרגישה זאת, התחילה לצעוק בקול רם, ולא היה אדם בבית, אפילו האשה ששמרה להיולדת הלכה לדרכה. ואז צעקה כל כך, עד ששמעו קולה לחוץ לאיש אחד ותיכף כששמע האיש קולה, נכנס מיד לבית לראות מה הקול

כתב רבינו הגה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרנא וזה"ה בספרו מגילת סתרים וז"ל: כשנולדתי, לא היה אאמו"ר רבינו הגה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא וללה"ה בביתו, ואמי מורתי הצדיקת היתה בעניות גדולה, עד שלא היה לה אפילו פרוטה אחת, עד ששמעו בעיר, ונתקבצו איזה אנשים יחד, וקבצו איזה מעות, ונתנו לה להחיות את נפשה.

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרינא זי"ע

דיני ברכת השחר. סימן מו

סדר העולם^ג, אפילו לא ישן כלל כל הלילה וישן ביום שקודם אומר כל הברכות, אבל אם לא ישן אף ביום שקודם יש להסתפק בברכות אלקי נשמה והמעביר שינה^ד, אף על פי כן מדברי מרן [האריז"ל] נראה לאומרים ואין לשנות, והכי נהוג. חוץ מט' באב ויום הכפורים שאין לומר העושה לי כל צרכי, דכל העולם אסורי לנעול, ועל איסורא לא מברכין^ה:

ז. אם אירע לו איזה ענין שהקב"ה סמכו ועזרו משונאיו וכיוצא, או הגביהו משפלתו, יכול לברך בא"י אמ"ה סומך נופלים, או בא"י אמ"ה מגביה שפלים^ו, אבל בכל יום אין לברך, והאומרה אין גוערין בו ויש לו על מה ליסמוך^ז:

ח. כל הברכות אלו אפילו לא נתחייב בהן אומרים על

מסגרת השלחן ~~~~~

כגון מלביש ערומים, עוטר ישראל, העושה לי כל צרכי, אינו מברך אא"כ נתחייב בה. והוא דעת התוס' (ברכות ס: ד"ה כי שמע) והרא"ש (שם ס' כג) והטור.

ג. דמברך כל הברכות על הסדר אפילו ברכות שהם על הנאותיו מברך אע"פ שלא נתחייב בהם, והוא דעת הרמב"ן (פסחים ח. ד"ה והוי ידוע). והר"ן (שם ד. ד"ה ומיהו בירושלמי) שכתב - סדר ברכות הללו שמברכין בשחרית בבית הכנסת ברכות השבח הן על מנהגו של עולם, ואפילו לא שמע שכוי מברך עליו וכן בכלו, ומנהגו של ישראל תורה היא, כך כתב הרמב"ן בליקוטיו (שם). והכל בו (סי' א) שכתב - שפשוט המנהג באותם הארצות לאמרם על הסדר, וכן הנהיגו רב נטרונאי ורב עמרם ושאר הגאונים לסדר את כולם אפילו לא עשה המעשה, שלא על עצמו בלבד הוא מברך אלא על כל העולם מברך את השם שעשה כל הטובות והחסדים האלו תמיד לכל, עכ"ל.

להלכה נקט הב"י בשר"ע (ס"ח) - כל הברכות האלו אם לא נתחייב באחת מהן, כגון שלא שמע קול תרנגול או שלא הלך או לא לבש או לא חגר, אומר אותה ברכה בלא הזכרת השם. והוא כדעת הרמב"ם. וטעמו כתב בב"י - וכיון דאיכא פלוגתא במילתא, אין לברך ברכה אלא אם כן נתחייב בה, ונראה לי שטוב לאמרה בלא הזכרת השם, ע"כ. הרמ"א כתב - וי"א דאפילו לא נתחייב בהן מברך אותן, דאין הברכה דוקא על עצמו אלא מברכין שהקב"ה ברא צרכי העולם. וכן המנהג, ואין לשנות, עכ"ל. וכ"ה דעת מרן האריז"ל בפע"ח (שער הברכות פ"ד) שכתב - הנה כל הח"י ברכות, שהוא מן הנותן לשכוי, עד סוף ברכת התורה, חייב אדם לברך בכל יום. אע"פ שאינו חייב בהם ביום ההוא, כגון שלא ישן כלל, או לן בכסותו ובאזורו ובמצנפתו, או אם לא הותר מנעליו וכיוצא בו. והטעם הוא, לפי שלא נתקנו אלא על מנהגו של עולם, ולא על כל אדם ואדם בפרטות. ועוד כי כולם יש בהם רמז אל דברים עליונים, ואין ראוי לבטלם. חוץ מעניי, ואשר יצר, אם לא ישן כלל כלל, או אם לא הוצרך לנקביו כלל, ע"כ. וכ"ה בשעה"כ (ענין ברכת השחר ד"ה כל הח"י ברכות), מובא בשעת"ת (סק"ב). וכן נקט רבינו.

ד. נחלקו בזה האחרונים בהניעור כל הלילה, יש אומרים שאינו מברך ברכת אלהי נשמה והמעביר שינה, כ"ה דעת הא"ר (סק"ב) ועטרת זקנים (סק"ג), וטעמו כתב הפמ"ג (א"א סק"ב) ובשעת"ת (סק"ז) דאפילו לשיטת הרמ"א דברכות השחר על מנהגו של עולם מברך אפילו הוא עצמו לא נהנה, נשתנו ברכות אלו שנוסחתם פרטית על עצמו, ע"ש. ויש חולקים דיכול תמיד לברך ברכת אלהי נשמה והמעביר שינה, כ"ה דעת החיד"א בברכ"י (סק"ב) והשעת"ת (סק"ז) בשם הפע"ח הנ"ל, והערוך השלחן (סי"ג), וטעמו עפ"י קבלת מרן האריז"ל והרמ"א שעל מנהגו של עולם מברך, לכן אף אם לא ישן מברך אותן, וזה מש"כ רבינו דמדברי מרן [האריז"ל] נראה לאומרים ואין לשנות, והכי נהוג.

ה. כ"כ האריז"ל בפע"ח (שער הברכות פ"ד) - והנה כל הח"י ברכות, שהוא מן הנותן לשכוי, עד סוף ברכת התורה, חייב אדם לברך בכל יום. אע"פ שאינו חייב בהם ביום ההוא וכו', וחוץ מברכת 'שעשה לי כל צרכי' בט"ב וב"כ, מפני שאז הכל אסורים בניעילת הסנדל. וכ"ה שם (שער כוונת ט"ב ובין המצרים סוף פ"ב). וכ"ה בשעה"כ (ברכת השחר) ע"ש. מובא בבאה"ט (סימן תקנד סק"א). ודלא כמש"כ בא"ר (סימן תקנד סק"ז) ופמ"ג (שם משב"ז סק"א), ע"ש.

א. עיין מה שהאריך בזה רבינו בשוה"ט לעיל (סימן ו סק"ד ד"ה ברכה שלא לצורך), ולקמן (סימן קפח סק"א ד"ה ובענין הזכרה).

ב. ברכת 'מגביה שפלים' כתובה הגאונים, עי' סידור רע"ג השלם (עמ' לא), סידור רס"ג (עמ' פח), בה"ג (פ"ט דברכות יב, ג), ס' נטרונאי גאון (אוצה"ג ח"ב עמ' 115), מחזור ויטרי (סימן פט), העיטור (הל' ציצית ש"ג ח"ב עז), הרוקח (סי' שכ). סידור ר"ש מגרמיזא (עמ' ה), האגודה (סימן ר), מנהג מרשלייאה, תלמיד העיטור (עמ' 95), וכ"ה בסידור המקובל ר' הירץ ש"ץ, ובספר תולעת יעקב (סוד ברכת השחר). ברכת 'סומך נופלים', כתובה בה"ג (שם), מחזור ויטרי (שם), מנהג מרשלייאה (שם), וכ"ה בסידור המקובל ר' הירץ ש"ץ.

הב"י (ד"ה בקצת) כתב - בקצת סדורים יש ברכה אחרת שאינה נזכרת בגמרא והיא מגביה שפלים, וכתב ה"ר דוד אבודרהם (עמ' מא) והטעם כמו שפירשנו בברכת זוקף כפופים, ולא הבנתי דבריו דאם כן שני ברכות על ענין אחד למה לי, ואם כוונתו לומר שבמקום זוקף כפופים מברך מגביה שפלים, מאיזה טעם נשנה הברכה שהוזכרה בגמרא, לכך נראה בעיני דאין לברך ברכה זו כלל, והמברך אותה טועה הוא, ואע"פ שאחר שכתבתי זה מצאתיה בספר העיטור (הל' ציצית ש"ג ח"ב עז) במקומי אני עומד שאין לברך אותה, וכן כתב בשבלי הלקט (תפלה סי' ד) שרב עמרם גאון הסיר מגביה שפלים [לפנינו בסרע"ג נמצאת ברכה זו]. כתוב בעיטור (שם) המברך סומך נופלים טעות הוא, עכ"ל. הב"ח (ד"ה עוד ברכה) כתב בא"ד - ולענין הלכה נראה דאין לגעור במי שמברך מגביה שפלים, אע"פ שרבינו [הטור] לא הזכירה, מכל מקום הני אשלי רברבי העיטור (שם) והרוקח (סי' שכ) והאגודה (סימן ר) כדאי הם לסמוך על עדותם, ומשמע שכך היו נוהגין לומר ברכה זו, ומי הוא שיבא לחלוק על קבלת הראשונים דקטנם עבה ממתינו, וכו', אבל סומך נופלים היא ברכה לבטלה דלא אשכחן לא פוסק ולא מפרש בראשונים ובאחרונים שיש לאומרה, והאגודה והעיטור העידו בפירוש עליה שלא לאומרה, עכ"ל. ובמג"א (סק"ג) כתב - ובלבוש (סעיף ב' וד') כתוב ברכת מגביה שפלים, וכב"ח דכך היתה נוסחתו בגמ', ולכן האומרו אין גוערין אותו, אבל אם אמר ברכת סומך נופלים גוערין אותו. וע"ע בט"ז (סוף סק"ז).

ג. נחלקו בזה רבותינו הראשונים, ואיכא ג' שיטות בדבר:

א'. שאין לברך שום ברכה אא"כ נתחייב בה, והוא דעת הרמב"ם (פ"ז מתפלה ה"ט) שכתב - נהגו העם ברוב ערינו לברך ברכות אלו זו אחר זו בבית הכנסת, בין נתחייבו בהן בין לא נתחייבו בהן, וטעות הוא, ואין ראוי לעשות כן, ולא יברך ברכה אלא אם כן נתחייב בה, עכ"ל. ובתשובות ה"רא בן הרמב"ם (סי' פג) כתב הטעם - כי ברכות אלו לא תיקנו חובה לאמרן כמו אמירת שמנה עשרה ברכות של תפלה, אלא תיקנו למעשים ולתנועות, ואין טעם לאמרן בבית הכנסת ברבים, בהעדר המעשים והתנועות האלה. וביאר הב"י (ד"ה והרמב"ם קרא) - ונראה שדעתו לומר שהמנהג הזה טעות משני פנים. האחד, מפני שאין ראוי לעשות כן לברכן אחר שעבר זמנן אלא כל ברכה וברכה יברך בזמנה האמור בגמרא. השני, שהם מברכין אותם בין נתחייבו בהם בין לא נתחייבו ואין לברך שום ברכה מהם אם לא נתחייב בה.

ב'. ברכות שהם על סודר העולם והנהגתו, כגון אלהי נשמה, הנותן לשכוי בינה, רוקע הארץ על המים, המכין מצעדי גבר, מברך, אפילו לא שמע קול תרנגול או לא הלך על הארץ. ברכות שהם על הנאותיו,

הרה"ק רבי דוד שלמה בן רבי ירחמיאל אייבעשיץ זצ"ל אב"ד סארקא בעל הערבי נחל כ"ב מרחשוון תקע"ד

תולדותיו

נולד לערך שנת תקט"ו בעיר אוזיראן שבפולין לאביו הגאון רבי ירחמיאל זצ"ל, בוצין בוצין מקטפיה ידע כשמשנות נעוריו ראו עליו כי הנער לגדלות נוצר, וכי ראשו ורובו וכל מעיניו בתורה וביראה ובעבודת השם, את משנת תלמודו למד מפי רבו הגאון רבי משה צבי הלר זצ"ל בעמח"ס גאון צבי על חושן משפט, בהגיעו לפירקו נלקח אחר כבוד בבית חותנו הגאון רבי יחיאל מיכל מרגליות זצ"ל אב"ד לשקוביץ, בנו של הגאון רבי משה אברהם אבוש מרגליות זצ"ל אב"ד הרודנקא זובנא, בעמח"ס צילותא דאברהם על השי"ס, ונדפס ויצא לאור עולם בשנת תקפ"א ע"י נכדו (חתן בנו) רבי דוד שלמה שהוסיף עליו הקדמה וחיידושים משלו.

בצל החסידות

אור החסידות שהאיר לארץ וחדר כליות ולב, והלהיב את ישראל לאביהם שבשמים, זרח והגיע עד ללב הגאון הצעיר רבי דוד שלמה, וייסע לדרך פעמיו אל עבר המגיד הקדוש רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א, שהפיח בו את הניצוץ הראשון בדרכי החסידות, משם לעבר מורו ורבו המובהק רבי משולם פייביש מז'אבריזא זצ"ל בעל היושר דברי אמת, והיה תלמידו המובהק בתורה ובהוראה ומביא בספריו לבושי שרד על אורח חיים ויורה דעה הרבה מפסקיו והוראותיו, והיה גם כן תלמידו המובהק בתורת החסידות אהבת השם ויראת השם, כן היה גם כן מתלמידי הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארני אוסטראה זצ"ל. וכן היה מתלמידי הרה"ק רבי עוזיאל מרוטשוואל זצ"ל בעל התפארת עוזיאל.

בצל הרבנות

בתחילת ימיו היה רבי דוד שלמה מרביץ תורה לעדרים בישיבה שבעיר נאדבורנא, ובין תלמידיו נמנה הגאון רבי אברהם דוד מבוטשאטש זצ"ל בעל הדעת קדושים, משם נלקח לכהן פאר לאב"ד העיר חורסטקוב, ומשם נלקח לכהן פאר בשנת תקי"ן לאב"ד העיר בוזנאוב על מקום הגאון רבי יהושע העשיל באב"ד זצ"ל שהלך לכהן פאר לאב"ד העיר

מבאר רבותינו

ידוע מן המעשה של תלמיד מרן מובא בספר 'ערבי נחל' בדרוש ראש השנה. וז"ל: מעשה אחד מה שאירע בזמן רב, רבינו יוסף מערבי שבעיר צפת, אחד מתלמידי האר"י ז"ל, שביום ראש השנה בא אליו אליהו ז"ל, ואמר לו: למען השם התחזק להרבות בתפלה ותחנונים, כי גברו מאד המקטרגים עד שמייכאל השר הגדול המזכיר זכותן של ישראל נשתתקו, ותש כוחו ואין בפיו מה לדבר. אמר לו: הרי אני יודע שהיה בשנה זו תורה הרבה בין ישראל, ושנו ולמדו הרבה. השיב אליהו ז"ל: רוב התורה הוא ביד הס"ם המקטרג הגדול, כי היה שלא לשמה, והוא הביא אתו כל התורה לפני ב"ד שלמעלה, וכאשר ראו הב"ד וצבא מעלה איך נתנו התורה ביד הקליפות ר"ל, והוא בידם במצור ובמצוק וטיניפה ומאסוה עגמה נפשם מאד על דבר זה, ויצא הקצף מלפני הקב"ה, ונשתתק מייכאל מבלי עוד כח להלין זכות, כי מעט הוא התורה אשר הביא מייכאל מה שהיא טהורה ונקיה. אמר לו הרב יוסף: ומה אברהם אבינו אומר לדבר זה, הלא הוא אבי ישראל ולמה אינו בא לשם, הלא לא ישיבהו ריקם. השיב לו: שאברהם אומר שהוא בוש ונכלם מליך לבקש על נפשו, בראותו מה שעשו להתורה איך מסרו כל כך הרבה תורה לחיצונים, ואמר איך אשא פני לבא אל המלך אשר לא כדת, הלא אמור יאמר הקב"ה אני קראתיך אברהם אוהבי, ואיך תוכל להתאפק ולהתעלם ברעה המוצאת לתורתך שהוא שעשועי יום יום.

ויהי כשמוע הרב את דבריו, עמד בפחד ורעדה, וצעק בקול מר: עם ה' חזקו ונתחקה בעד עצמנו ובעד ערי אלקינו, שובו והשיבו מכל פשעכם, מי יודע אם ישוב וניחם ה' על הרעה, כי יצא הקצף מלפניו, כי רבו חזקו יד המקטרגים ולא נשאר עוד מענה בפי מלית שלנו. וכך צעק, והרבה בדברי כבושים שיקבלו תשובה על עצמם. עד שבא אליו אליהו ז"ל, ואמר לו: שנתלבש אאע"ה בכח התשובה של אותו בי כנישתא, ובא לפני הקב"ה להרחיק דינם של ישראל עד יוה"כ, כדי שבתוך כך ישובו מדרכם ויוציאו כל הקדושה מתוך הקליפות, ואף שבלתי אפשרי בכח האדם להוציא לגמרה ולטהרה, הנה אין הקב"ה בא בטרוניא ואינו רוצה רק שיפתחו כמחט סדקית, השאר עושה השם יתברך בעצמו.

ומיד אחר ראש השנה, כתב הרב ההוא לכל המקומות הקרובות שיעמדו על נפשם לשוב בכל האפשרי, והודיעם כל הדברים.

'מעשה אורג' סוף עוקצין, מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

טאנפאל, ומשם נלקח לכהן פאר לערך שנת תקי"ס לאב"ד העיר הגדולה שעל שמה נתפרסם ונשאר בישראל העיר סארקא, בכל עיר ועיר מקום שרבי דוד שלמה כיהן ברבנות, תיקן צרכי העיר והרים קרן התורה וקרן פשוטי העם, בדרשותיו שנדפסו בספריו מעורר הוא לאנשי העיר על כבוד השבת הנרמס ועל כבוד התורה ודיניה למען לא ילכו בערכאות ועוד, גם נתפרסם בחכמתו פיקחותו ורבים באו אליו בבוררות ובדיני תורה מסובכים ועל אתר סידר הדברים על צד טובת שני בעלי הדינים.

ארץ הקודש

בשנת תקס"ח עלה אל הארץ אשר עיני ה' אלוך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ארץ הקודש. ובעת עלייתו לארץ ישראל, כשיצאו בני עירו ללוותו אנשים נשים וטף, בעת צאתם מן העיר, נפרד מבני עדתו באותו דבר הלכה המונח בתוואני דליביה, וכדברי חז"ל שמתוך כך זוכרהו, הפנה את פניו הקדושים לעבר העיר ואמר, כמה נאה את סראקא, בני עירו בשמעם זאת שאלוהו הלא רבינו היה רגיל להוכיחנו תמיד ועירנו לא מצאה חן במיוחד בעיניו. השיבם רבינו מניה וביה, מפני שאתם כולכם כאן ואין אתם בתוכה מפני כך נאה היא.

והשתקע בעיר צפת ושם איווה למושב לו, ושם השלים את חיבוריו הרבים, והדפיסם והפיצם ע"פ תבל, בארץ הקודש הצניע דרכו ואורחותיו ועסק בעסקי המלמדות ללמד את ילדי ישראל תורת ה'.

הסתלקותו ומורשתו

לאחר כחמש שנות ישיבה בארץ הקודש נח נפשיה, ועלה לישיבה של מעלה ביום כ"ב מר חשוון שנת תקע"ד, ונטמן במערה בבית החיים העתיק שבצפת, ע"י ציון הרה"ק רבי אריה לייב זצ"ל אב"ד דוואלטשאיסטק, במערה הזאת נטמן לאחמ"כ הרה"ק רבי אברהם דוב זצ"ל אב"ד אוורישט בעל הבת עין.

חיבוריו, ערבי נחל על התורה, לבושי שרד ובגדי שרד על יורה דעה ואורח חיים, נאות דשא שאלות ותשובות, מגילת סתרים על תהילים.